

Teismo praktikos rinkinys

TEISINGUMO TEISMO (didžioji kolegija) SPRENDIMAS

2019 m. kovo 12 d.*

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą – Europos Sąjungos pilietybė – SESV 20 straipsnis – Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 7 ir 24 straipsniai – Valstybės narės ir trečiosios valstybės pilietybė – Valstybės narės pilietybės ir Sąjungos pilietybės netekimas – Pasekmės – Proporcingumas“

Byloje C–221/17

dėl 2017 m. balandžio 19 d. *Raad van State* (Valstybės Taryba, Nyderlandai) sprendimu, kurį Teisingumo Teismas gavo 2017 m. balandžio 27 d., pagal SESV 267 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

G. Tjebbes,

G. J. Koopman,

E. Saleh Abady,

L. Duboux

prieš

Minister van Buitenlandse Zaken

TEISINGUMO TEISMAS (didžioji kolegija),

kurį sudaro pirmininkas K. Lenaerts, kolegijų pirmininkai A. Prechal, M. Vilaras, K. Jürimäe ir C. Lycourgos (pranešėjas), teisėjai A. Rosas, E. Juhász, J. Malenovský, E. Levits, L. Bay Larsen ir D. Šváby,

generalinis advokatas P. Mengozzi,

posėdžio sekretorius M.-A. Gaudissart, kanclerio pavaduotojas,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2018 m. balandžio 24 d. posėdžiui,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

- M. G. Tjebbes, atstovaujamos A. van Rosmalen,
- G. J. M. Koopman ir L. Duboux, atstovaujamų advokato E. Derksen,
- E. Saleh Abady, atstovaujamos advokato N. van Bremen,

* Proceso kalba: nyderlandų.

- Nyderlandų vyriausybės, atstovaujamos M. K. Bulterman, M. H. S. Gijzen ir J. Langer,
 - Airijos, atstovaujamos M. Browne, L. Williams ir A. Joyce,
 - Graikijos vyriausybės, atstovaujamos T. Papadopoulou,
 - Europos Komisijos, atstovaujamos H. Kranenborg ir E. Montaguti,
- susipažinęs su 2018 m. liepos 12 d. posėdyje pateikta generalinio advokato išvada,
priima šį

Sprendimą

- 1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas dėl SESV 20 ir 21 straipsnių ir Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos (toliau – Chartija) 7 straipsnio išaiškinimo.
- 2 Šis prašymas pateiktas nagrinėjant M. G. Tjebbes, G. J. M. Koopman, E. Saleh Abady ir L. Duboux ginčą su *Minister van Buitenlandse Zaken* (užsienio reikalų ministras, Nyderlandai) (toliau – ministras) dėl jo atsisakymo nagrinėti jų prašymus išduoti Nyderlandų pasą.

Teisinis pagrindas

Tarptautinė teisė

Konvencija dėl asmenų be pilietybės skaičiaus mažinimo

- 3 Jungtinių Tautų konvencija dėl asmenų be pilietybės skaičiaus mažinimo, priimta 1961 m. rugpjūčio 30 d. Niujorke ir įsigaliojusi 1975 m. gruodžio 13 d. (toliau – Konvencija dėl asmenų be pilietybės skaičiaus mažinimo), Nyderlandų Karalystei taikoma nuo 1985 m. rugpjūčio 11 d. Šios konvencijos 6 straipsnyje nustatyta:

„Jei Susitariančiosios Valstybės teisės aktuose nustatyta, kad jos pilietybės gali netekti sutuoktinis ar vaikai asmens, netekusio šios pilietybės arba iš kurio ji buvo atimta, toks netekimas galimas tik jei tokie asmenys turi ar įgyja kitą pilietybę.“

- 4 Šios konvencijos 7 straipsnio 3–6 dalyse numatyta:

„3. Pagal šio straipsnio 4 ir 5 dalių nuostatas Susitariančiosios Valstybės pilietis nepraranda savo pilietybės taip, kad taptų asmeniu be pilietybės, dėl išvykimo, gyvenimo užsienyje, neįsiregistravimo arba kitų panašių priežasčių.

4. Įgijęs užsienio pilietybę asmuo gali netekti savo pilietybės, jei užsienyje išgyvena ne mažiau kaip septynerius metus iš eilės, kaip yra nustatyta atitinkamos Susitariančiosios Valstybės teisės aktuose, jeigu jis nepraneša atitinkamoms valdžios institucijoms, kad nori išlaikyti savo pilietybę.

5. Jei Susitariančiosios Valstybės pilietis yra gimęs už jos teritorijos ribų, šios Valstybės teisės aktais jam gali būti leidžiama išlaikyti jos pilietybę, jeigu praėjus vieniems metams nuo tada, kai jis sulaukė pilnametystės, jis gyvena šios Valstybės teritorijoje ar yra įsiregistravęs atitinkamose jos institucijose.

6. Išskyrus šiame straipsnyje numatytus atvejus, asmuo nepraranda Susitariančiosios Valstybės pilietybės, jeigu jos netekęs jis liktų be pilietybės, nors kitomis šios Konvencijos nuostatomis ją atimti gali būti ir neuždrausta.“

Konvencija dėl pilietybės

- 5 Europos konvencija dėl pilietybės, priimta 1997 m. lapkričio 6 d. Europos Taryboje ir įsigaliojusi 2000 m. kovo 1 d. (toliau – Konvencija dėl pilietybės), Nyderlandų Karalystei taikoma nuo 2001 m. liepos 1 d. Šios konvencijos 7 straipsnyje nustatyta:

„1. Valstybė, kuri yra šios konvencijos šalis, savo vidaus teisėje negali numatyti pilietybės netekimo *ex lege* arba pilietybės netekimo valstybės iniciatyva, išskyrus šiuos atvejus:

<...>

- e) nėra faktinio ryšio tarp valstybės, šios konvencijos šalies, ir užsienyje nuolat gyvenančio jos piliečio,

<...>

2. Valstybė, kuri yra šios konvencijos šalis, gali numatyti, kad vaikai netenka jos pilietybės, jei pilietybės netenka jų tėvai, išskyrus 1 dalies c ir d punktuose numatytus atvejus. Vis dėlto vaikai išlaiko savo pilietybę, jei šią pilietybę išlaiko bent vienas iš jų tėvų.

<...>“

Sąjungos teisė

- 6 SESV 20 straipsnyje numatyta:

„1. Įvedama Sąjungos pilietybė. Kiekvienas asmuo, turintis valstybės narės pilietybę, yra Sąjungos pilietis. Sąjungos pilietybė ne pakeičia valstybės pilietybę, o ją papildo.

2. Sąjungos piliečiai turi Sutartyse numatytas teises ir pareigas. Jie, be kita ko, turi:

- a) teisę laisvai judėti ir apsigyventi valstybių narių teritorijoje;

<...>

- c) būdami trečiosios šalies, kurioje valstybė narė, kurios piliečiai jie yra, neturi atstovybės, teritorijoje, teisę į bet kurios kitos valstybės narės diplomatinių ir konsulinių įstaigų teikiamą apsaugą tomis pačiomis sąlygomis kaip ir tos valstybės piliečiai;

<...>“

- 7 Pagal Chartijos 7 straipsnį kiekvienas asmuo turi teisę į tai, kad būtų gerbiamas jo privatus ir šeimos gyvenimas, būsto neliečiamybė ir komunikacijos slaptumas.

- 8 Chartijos 24 straipsnio 2 dalyje numatyta:

„Visuose valstybės ar privačių institucijų veiksmuose, susijusiuose su vaikais, pirmiausia turi būti vadovaujama vaiko interesais.“

Nyderlandų teisė

- 9 *Rijkswet op het Nederlandschap* (Įstatymas dėl Nyderlandų pilietybės, toliau – Pilietybės įstatymas) 6 straipsnio 1 dalies f punkte nustatyta:

„1. f) Pateikęs atitinkamą pareiškimą raštu, patvirtinimą, kaip jis suprantamas pagal šio straipsnio 3 dalį, apie įgytą Nyderlandų pilietybę gauna: pilnametis užsienietis, anksčiau turėjęs Nyderlandų pilietybę <...> ir turintis leidimą nuolat gyventi ir bent metus gyvenantis Nyderlanduose <...>, nebent jis prarado Nyderlandų pilietybę pagal 15 straipsnio 1 dalies d arba f punktus.“

- 10 Šio įstatymo 15 straipsnyje nustatyta:

„1. Pilnametis asmuo netenka Nyderlandų pilietybės šiais atvejais:

<...>

c) jeigu jis turi ir užsienio valstybės pilietybę ir būdamas pilnametis 10 metų nepertraukiamai, turėdamas abi pilietybes, nuolat gyveno ne Nyderlanduose <...> ir ne teritorijose, kur taikoma [ES] sutartis <...>,

<...>

3. 1 dalies c punkte nurodytas terminas nelaikomas nutrūkusiu, jei atitinkamas asmuo trumpiau nei vienus metus nuolat gyveno Nyderlanduose <...> ar teritorijose, kur taikoma [ES] sutartis.

4. 1 dalies c punkte nurodytas terminas nutrūksta išdavus patvirtinimą apie turimą Nyderlandų pilietybę, kelionės dokumentą arba Nyderlandų asmens tapatybės dokumentą, kaip jis suprantamas pagal *Paspoortwet* [Paso įstatymas]. Išdavimo dieną pradedamas skaičiuoti naujas 10 metų terminas.“

- 11 Pilietybės įstatymo 16 straipsnyje numatyta:

„1. Nepilnametis asmuo netenka Nyderlandų pilietybės šiais atvejais:

<...>

d) kai jo tėvas ar motina netenka Nyderlandų pilietybės pagal 15 straipsnio 1 dalies b, c arba d punktus <...>,

<...>

2. Nyderlandų pilietybė pagal 1 dalį neprarandama šiais atvejais:

a) jeigu vienas iš tėvų turi (ir kol turi) Nyderlandų pilietybę,

<...>

e) jei nepilnametis yra gimęs šalyje, kurios pilietybę įgijo, ir jei įgijimo momentu nuolat gyvena toje šalyje <...>,

f) jeigu nepilnametis nepertraukiamą penkerių metų laikotarpį nuolat gyvena arba gyveno šalyje, kurios pilietybę įgijo <...>,

<...>“

- 12 Remiantis *Rijkswet van 21 december 2000 tot wijziging Rijkswet op het Nederlandschap (verkrijging, verlening en verlies van het Nederlandschap)* (2000 m. gruodžio 21 d. Įstatymas, kuriuo iš dalies keičiamas Įstatymas dėl Nyderlandų pilietybės (Nyderlandų pilietybės įgijimas, turėjimas ir netekimas)) IV straipsniu, Pilietybės įstatymo 15 straipsnio 1 dalyje nurodytas 10 metų terminas pradedamas skaičiuoti ne anksčiau kaip nuo 2003 m. balandžio 1 d.

Pagrindinė byla ir prejudicinis klausimas

- 13 M. G. Tjebbes gimė 1984 m. rugpjūčio 29 d. Vankuveryje (Kanada); nuo gimimo ji turi ir Nyderlandų, ir Kanados pilietybes. 2003 m. gegužės 9 d. jai išduotas Nyderlandų pasas. Šis pasas baigė galioti 2008 m. gegužės 9 d. 2014 m. balandžio 25 d. M. G. Tjebbes Nyderlandų konsulate Kalgaryje (Kanada) pateikė prašymą išduoti Nyderlandų pasą.
- 14 G. J. M. Koopman gimė 1967 m. kovo 23 d. Horne (Nyderlandai). 1985 m. gegužės 21 d. ji persikėlė gyventi į Šveicariją, o 1988 m. balandžio 7 d. susituokė su Šveicarijos piliečiu P. Duboux. Sudarydama santuoką G. J. M. Koopman įgijo ir Šveicarijos pilietybę. Ji turėjo 2000 m. liepos 10 d. išduotą Nyderlandų pasą, galiojusį iki 2005 m. liepos 10 d. 2014 m. rugsėjo 8 d. G. J. M. Koopman Nyderlandų Karalystės ambasadoje Berne (Šveicarija) pateikė prašymą išduoti Nyderlandų pasą.
- 15 E. Saleh Abady gimė 1960 m. kovo 25 d. Teherane (Iranas). Gimdama ji gavo Irano pilietybę. 1999 m. rugsėjo 3 d. Karaliaus nutarimu jai buvo suteikta ir Nyderlandų pilietybė. 1999 m. spalio 6 d. jai pastarąjį kartą išduotas Nyderlandų pasas galiojo iki 2004 m. spalio 6 d. 2002 m. gruodžio 3 d. jos civilinės būklės aktų registracija sustabdyta dėl jos emigracijos. Nuo tos dienos E. Saleh Abady nepertraukiamai nuolat gyvena Irane. 2014 m. spalio 29 d. Nyderlandų Karalystės ambasadoje Teherane ji pateikė prašymą išduoti Nyderlandų pasą.
- 16 L. Duboux gimė 1995 m. balandžio 13 d. Lozanoje (Šveicarija). Gimdama ji gavo ir Nyderlandų pilietybę, nes jos motina G. J. M. Koopman turi dvigubą pilietybę, ir Šveicarijos pilietybę, nes jos tėvas P. Duboux yra Šveicarijos pilietis. Jai niekada nebuvo išduotas Nyderlandų pasas. Vis dėlto, kol buvo nepilnametė, ji buvo įrašyta į savo motinos pasą, išduotą 2000 m. liepos 10 d. ir galiojusį iki 2005 m. liepos 10 d. 2013 m. balandžio 13 d. L. Duboux tapo pilnametė. 2014 m. rugsėjo 8 d. Nyderlandų Karalystės ambasadoje Berne (Šveicarija) ji kartu su savo motina pateikė prašymą išduoti Nyderlandų pasą.
- 17 2014 m. gegužės 2 d., rugsėjo 16 d., 2015 m. sausio 20 d. ir vasario 23 d. priimtais keturiais sprendimais ministras atsisakė nagrinėti M. G. Tjebbes, G. J. M. Koopman, E. Saleh Abady ir L. Duboux prašymus išduoti pasą. Ministras konstatavo, kad šie asmenys neteko Nyderlandų pilietybės pagal Pilietybės įstatymo 15 straipsnio 1 dalies c punktą arba 16 straipsnio 1 dalies d punktą.
- 18 Ministrui atmetus dėl šių sprendimų pateiktus skundus, ieškovės pagrindinėje byloje pateikė keturis atskirus ieškinius *rechtbank Den Haag* (Hagos apylinkės teismas, Nyderlandai). 2015 m. balandžio 24 d., liepos 16 d. ir spalio 6 d. priimtais sprendimais *rechtbank Den Haag* (Hagos apylinkės teismas) pripažino nepagrįstais M. G. Tjebbes, G. J. M. Koopman ir E. Saleh Abady pareikštus ieškinius. Tačiau 2016 m. vasario 4 d. sprendimu šis teismas pripažino pagrįstu L. Duboux pareikštą ieškinį ir panaikino ministro sprendimą dėl jos skundo, bet paliko galioti to sprendimo teisinę pasekmę.
- 19 Dėl šių teismo sprendimų ieškovės pagrindinėse bylose pateikė apeliacinius skundus *Raad van State* (Valstybės Taryba, Nyderlandai).
- 20 Šis teismas nurodo, jog turi išnagrinėti klausimą, ar Nyderlandų pilietybės netekimas *ex lege* yra suderinamas su Sąjungos teise, visų pirma SESV 20 ir 21 straipsniais, aiškinamais atsižvelgiant į 2010 m. kovo 2 d. Sprendimą *Rottmann* (C-135/08, EU:C:2010:104). Šiuo klausimu jis mano, kad šie

straipsniai taikytini pagrindinėje byloje, net jei nagrinėjamu atveju Sąjungos piliečio statusas prarandamas dėl valstybės narės pilietybės netekimo *ex lege*, o ne dėl aiškaus individualaus sprendimo atimti pilietybę, kaip buvo byloje, kurioje priimtas tas sprendimas, nagrinėtu atveju.

- 21 *Raad van State* (Valstybės Taryba) nori sužinoti, ar galima vertinti nacionalinės teisės nuostatų, kuriose numatytas valstybės narės pilietybės netekimas *ex lege*, atitiktį proporcingumo principui, kuriuo remiasi Teisingumo Teismas pirmesniame punkte minėto sprendimo 55 punkte, ir, jei taip, kaip tai turėtų būti daroma. Nors vertinant Nyderlandų pilietybės netekimo pasekmes suinteresuotiesiems asmenims Sąjungos teisės aspektu proporcingumo gali prireikti įvertinti kiekvieną konkretų atvejį, šis teismas neatmeta galimybės, kad, kaip nurodė ministras, toks proporcingumo vertinimas gali būti neatsiejamas nuo bendros įstatyme numatytos tvarkos, kaip antai nagrinėjamu atveju numatytos Pilietybės įstatyme.
- 22 Dėl pilnamečių asmenų *Raad van State* (Valstybės Taryba) mano, jog yra įtikinamų argumentų, leidžiančių pripažinti, kad Pilietybės įstatymo 15 straipsnio 1 dalies c punktas atitinka proporcingumo principą ir yra suderinamas su SESV 20 ir 21 straipsniais. Šiuo klausimu minėtas teismas nurodo, jog šioje nuostatoje numatytas ilgas 10 metų gyvenimo užsienyje laikotarpis, o jam pasibaigus netenkama Nyderlandų pilietybės; toks laikotarpis leidžia daryti prielaidą, kad suinteresuotieji asmenys nebeturi jokio ryšio su Nyderlandų Karalyste, taigi ir su Europos Sąjunga, arba tas ryšys labai silpnas. Beje, Nyderlandų pilietybę galima gana paprastai išlaikyti, nes šis 10 metų terminas nutrūksta, jeigu suinteresuotasis asmuo per tą laiką bent metus nepertraukiamai gyvena Nyderlanduose ar Sąjungoje arba jeigu jam išduodamas patvirtinimas apie turimą Nyderlandų pilietybę, kelionės dokumentas arba Nyderlandų asmens tapatybės dokumentas, kaip jis suprantamas pagal Paso įstatymą. Be to, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismo teigimu, kiekvienas asmuo, atitinkantis „pasirinkimo galimybės“, kaip ji suprantama pagal Pilietybės įstatymo 6 straipsnį, sąlygas, turi teisę, taikant patvirtinimo procedūrą, atgauti anksčiau turėtą Nyderlandų pilietybę.
- 23 *Raad van State* (Valstybės Taryba) taip pat išreiškė negalutinę nuomonę, kad priimdamas Pilietybės įstatymo 15 straipsnio 1 dalies c punktą Nyderlandų įstatymų leidėjas neveikė savavališkai, taigi ir nepažeidė Chartijos 7 straipsnio, kuriame reglamentuojama teisė į privatų ir šeimos gyvenimą.
- 24 Vis dėlto, *Raad van State* (Valstybės Taryba) nuomone, kadangi neatmestina galimybė, jog Nyderlandų pilietybės netekimo pasekmių suinteresuotųjų asmenų situacijai atitikties proporcingumo principui vertinimas turi būti atliekamas nagrinėjant kiekvieną konkretų atvejį, nėra visiškai aišku, ar tokia bendra įstatyme numatyta tvarka, kaip įtvirtinta Pilietybės įstatyme, suderinama su SESV 20 ir 21 straipsniais.
- 25 Dėl nepilnamečių asmenų situacijos prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nurodo, kad Pilietybės įstatymo 16 straipsnio 1 dalies d punktas atspindi svarbą, kurią nacionalinės teisės aktų leidėjas teikia vienodai šeimos narių pilietybei. Atsižvelgdamas į tai, jis kelia klausimą, ar proporcinga panaikinti nepilnamečio asmens turimą Sąjungos piliečio statusą ir su šiuo statusu susijusias teises vien siekiant išsaugoti vienodą šeimos narių pilietybę ir kiek šiuo klausimu turi būti pirmiausia vadovaujama vaiko interesais, kaip tai suprantama pagal Chartijos 24 straipsnio 2 dalį. Jis pažymi, kad nepilnamečio asmuo turi tik nedidelę įtaką savo Nyderlandų pilietybės išsaugojimui ir kad galimybės nutraukti tam tikrų terminų skaičiavimą arba gauti, pavyzdžiui, patvirtinimą apie turimą Nyderlandų pilietybę nėra išimties, taikomos nepilnamečiams asmenims. Taigi, nėra visiškai aišku, ar Pilietybės įstatymo 16 straipsnio 1 dalies d punktas atitinka proporcingumo principą.

26 Tokiomis aplinkybėmis *Raad van State* (Valstybės Taryba) nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šį prejudicinį klausimą:

„Ar SESV 20 ir 21 straipsniai, atsižvelgiant, be kita ko, į [Chartijos] 7 straipsnį, turi būti aiškinami taip, kad pagal juos, jeigu kiekvienu konkrečiu atveju neatliekamas proporcingumo vertinimas dėl pilietybės netekimo pasekmių suinteresuotojo asmens situacijai pagal Sąjungos teisę, draudžiamos tokios įstatymo nuostatos, kaip nagrinėjamos pagrindinėje byloje, kuriose numatyta, kad:

- a) pilnametis asmuo, turintis ir trečiosios valstybės pilietybę, netenka valstybės narės ir kartu Sąjungos pilietybės *ex lege*, nes 10 metų laikotarpį nepertraukiamai nuolat gyveno užsienyje už [Sąjungos] ribų, nors yra galimybių šį 10 metų terminą nutraukti;
- b) nepilnametis asmuo tam tikromis aplinkybėmis netenka valstybės narės ir kartu Sąjungos pilietybės *ex lege* dėl to, kad vienas iš jo tėvų neteko pilietybės, kaip nurodyta a punkte?“

Dėl prejudicinio klausimo

- 27 Savo klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar SESV 20 ir 21 straipsniai, atsižvelgiant į Chartijos 7 straipsnį, turi būti aiškinami taip, kad pagal juos draudžiamos tokios valstybės narės įstatymo nuostatos, kaip nagrinėjamos pagrindinėje byloje, kuriose numatyta, kad, esant tam tikroms sąlygoms, asmenys, netekę šios valstybės narės pilietybės *ex lege* ir neturintys kitos valstybės narės pilietybės, netenka Sąjungos piliečio statuso ir su šiuo statusu susijusių teisių, pagal proporcingumo principą konkrečiai nevertinant pilietybės netekimo pasekmių suinteresuotojo asmens situacijai pagal Sąjungos teisę.
- 28 Pirmiausia pažymėtina, kad iš sprendimo pateikti prašymą priimti prejudicinį sprendimą nematyti, jog ieškovės pagrindinėje byloje pasinaudojo savo teise laisvai judėti Sąjungos viduje, todėl nereikia atsakyti į pateiktą klausimą, atsižvelgiant į 21 straipsnį.
- 29 Po šio patikslinimo reikia konstatuoti, kad Pilietybės įstatymo 15 straipsnio 1 dalies c punkte numatyta, jog pilnametis asmuo netenka Nyderlandų pilietybės, jeigu jis turi ir užsienio valstybės pilietybę ir būdamas pilnametis 10 metų nepertraukiamai, turėdamas abi pilietybes, nuolat gyveno ne Nyderlanduose ir ne teritorijose, kur taikoma ES sutartis. Be to, to paties įstatymo 16 straipsnio 1 dalies d punkte numatyta, kad nepilnametis asmuo netenka Nyderlandų pilietybės, kai jo tėvas ar motina netenka Nyderlandų pilietybės, be kita ko, pagal minėto įstatymo 15 straipsnio 1 dalies c punktą.
- 30 Šiuo klausimu primintina, kad Teisingumo Teismas jau yra nusprendęs, jog nors pilietybės įgijimo ir netekimo sąlygų nustatymas, kaip numatyta tarptautinėje teisėje, priklauso kiekvienos valstybės narės kompetencijai, tai, kad klausimas priklauso valstybių narių kompetencijai, neriboja principo, kad į Sąjungos teisės taikymo sritį patenkančiose situacijose atitinkamos nacionalinės teisės nuostatos turi atitikti Sąjungos teisę (2010 m. kovo 2 d. Sprendimo *Rottmann*, C-135/08, EU:C:2010:104, 39 ir 41 punktai ir juose nurodyta jurisprudencija).
- 31 Pagal SESV 20 straipsnį kiekvienam asmeniui, turinčiam valstybės narės pilietybę, suteikiamas Sąjungos piliečio statusas, kuris, remiantis suformuota jurisprudencija, turėtų būti valstybių narių piliečių esminis statusas (2018 m. gegužės 8 d. Sprendimo *K. A. ir kt. (Šeimos susijungimas Belgijoje)*, C-82/16, EU:C:2018:308, 47 punktą ir jame nurodyta jurisprudencija).

- 32 Taigi Sąjungos piliečių, kurie, kaip ir ieškovės pagrindinėje byloje, turi tik vienos valstybės narės pilietybę ir netekę šios pilietybės kartu netenka ir pagal SESV 20 straipsnį suteikiamo statuso, ir su juo susijusių teisių, situacija pagal savo pobūdį ir pasekmes patenka į Sąjungos teisės taikymo sritį. Todėl įgyvendindamos savo kompetenciją pilietybės srityje valstybės narės privalo laikytis Sąjungos teisės (2010 m. kovo 2 d. Sprendimo *Rottmann*, C-135/08, EU:C:2010:104, 42 ir 45 punktai).
- 33 Šiuo klausimu Teisingumo Teismas pažymėjo, jog yra teisėta, kad valstybė narė siekia apsaugoti ypatingą solidarumo ir lojalumo ryšį su savo piliečiais bei teisių ir pareigų abipusiškumą, kurie yra pilietybės santykių pagrindas (2010 m. kovo 2 d. Sprendimo *Rottmann*, C-135/08, EU:C:2010:104, 51 punktas).
- 34 Nagrinėjamu atveju, kaip matyti iš sprendimo dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą, priimdamas Pilietybės įstatymo 15 straipsnio 1 dalies c punktą Nyderlandų įstatymų leidėjas siekė sukurti sistemą, kuri padėtų išvengti neigiamų pasekmių, kylančių dėl to, kad tas pats asmuo turi kelias pilietybes. Nyderlandų vyriausybė Teisingumo Teismui pateiktose pastabose taip pat nurodo, kad vienas iš Pilietybės įstatymo tikslų yra užkirsti kelią asmenims gauti arba išlaikyti Nyderlandų pilietybę, jei jie neturi arba nebeturi ryšio su Nyderlandų Karalyste. Savo ruožtu šio įstatymo 16 straipsnio 1 dalies d punkto tikslas yra atkurti vienodą šeimos narių pilietybę.
- 35 Kaip nurodo generalinis advokatas savo išvados 53 ir 55 punktuose, įgyvendindama savo kompetenciją apibrėžti pilietybės įgijimo ir netekimo sąlygas valstybė narė gali pagrįstai manyti, jog pilietybė rodo jos ir piliečių faktinį ryšį, taigi ir ji gali susieti pilietybės netekimą su tuo, kad tokio ryšio nėra arba jis nutrūko. Valstybė narė taip pat teisėtai gali siekti išsaugoti vienodą tos pačios šeimos narių pilietybę.
- 36 Šiuo aspektu pažymėtina, kad toks kriterijus, kaip numatytas Pilietybės įstatymo 15 straipsnio 1 dalies c punkte, grindžiamas aplinkybe, kad Nyderlandų Karalystės piliečiai nepertraukiamą 10 metų laikotarpį nuolat gyveno ne šioje valstybėje narėje ir ne teritorijose, kuriose taikoma ES sutartis, gali būti laikomas atspindinčiu tokio faktinio ryšio nebuvimą. Be to, kaip nurodo Nyderlandų vyriausybė dėl šio įstatymo 16 straipsnio 1 dalies d punkto, galima teigti, kad faktinio ryšio tarp nepilnamečio vaiko tėvų ir Nyderlandų Karalystės nebuvimas iš principo reiškia tokio ryšio tarp šio vaiko ir šios valstybės narės nebuvimą.
- 37 Tai, kad valstybės narės pilietybės, esant tokioms situacijoms, netenkama teisėtai, patvirtina ir Konvencijos dėl asmenų be pilietybės skaičiaus mažinimo 6 straipsnio ir 7 straipsnio 3–6 dalių nuostatos, kuriose numatyta, kad, esant panašioms situacijoms, asmuo gali netekti valstybės, šios konvencijos šalies, pilietybės, jei dėl to jis netampa asmeniu be pilietybės. Nagrinėjamu atveju riziką, kad asmuo gali tapti asmeniu be pilietybės, eliminuoja pagrindinėje byloje nagrinėjamos nacionalinės teisės nuostatos, nes jos taikomos tais atvejais, kai asmuo turi ir Nyderlandų, ir kitos valstybės pilietybę. Be to, Konvencijos dėl pilietybės 7 straipsnio 1 dalies e punkte ir 2 dalyje nustatyta, kad valstybė, šios konvencijos šalis, gali numatyti, be kita ko, jog pilnametis asmuo netenka jos pilietybės, jei nėra faktinio ryšio tarp šios valstybės ir užsienyje nuolat gyvenančio jos piliečio, o nepilnametis asmuo netenka pilietybės, jei tos valstybės pilietybės netenka jo tėvai.
- 38 Ši teisėtumą taip pat patvirtina aplinkybė, kad, kaip pažymi prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, kai suinteresuotasis asmuo per Pilietybės įstatymo 15 straipsnio 1 dalies c punkte nurodytą dešimties metų laikotarpį paprašo išduoti patvirtinimą apie turimą Nyderlandų pilietybę, kelionės dokumentą arba Nyderlandų asmens tapatybės dokumentą, kaip jis suprantamas pagal Paso įstatymą, Nyderlandų įstatymų leidėjas daro prielaidą, kad šitaip šis asmuo ketina išsaugoti faktinį ryšį su Nyderlandų Karalyste; teisėtumą taip pat patvirtina aplinkybė, kad pagal Pilietybės įstatymo 15 straipsnio 4 dalį, išdavus vieną iš šių dokumentų, nutrūksta minėtas laikotarpis, todėl nebegalimas Nyderlandų pilietybės netekimas.

- 39 Tokiomis aplinkybėmis pagal Sąjungos teisę valstybei narei iš esmės nedraudžiama, esant tokiems atvejams, kaip nurodyti Pilietybės įstatymo 15 straipsnio 1 dalies c punkte ir šio įstatymo 16 straipsnio 1 dalies d punkte, numatyti pilietybės netekimo dėl bendrojo intereso priežasčių, net jei dėl to atitinkamas asmuo netenka Sąjungos piliečio statuso.
- 40 Vis dėlto kompetentingos nacionalinės institucijos ir nacionaliniai teismai turi patikrinti, ar atitinkamos valstybės narės pilietybės netekimas, kai dėl to netenkama Sąjungos piliečio statuso ir su juo susijusių teisių, atitinka proporcingumo principą, kiek tai susiję su jo pasekmėmis atitinkamo asmens ir tam tikrais atvejais jo šeimos narių situacijai, atsižvelgiant į Sąjungos teisę (šiuo klausimu žr. 2010 m. kovo 2 d. Sprendimo *Rottmann*, C-135/08, EU:C:2010:104, 55 ir 56 punktus).
- 41 Valstybės narės pilietybės netekimas *ex lege* būtų nesuderinamas su proporcingumo principu, jei pagal taikytinas nacionalinės teisės nuostatas jokiais atvejais nebūtų įmanoma kiekvienu konkrečiu atveju įvertinti šio pilietybės netekimo pasekmių suinteresuotųjų asmenų situacijai, atsižvelgiant į Sąjungos teisę.
- 42 Tuo remiantis, darytina išvada, kad esant tokiai situacijai, kaip nagrinėjama pagrindinėje byloje, kai valstybės narės pilietybės netenkama *ex lege* ir dėl to prarandamas Sąjungos piliečio statusas, kompetentingos nacionalinės institucijos ir teismai turi turėti galimybę kiekvienu konkrečiu atveju įvertinti tokio pilietybės netekimo pasekmes ir prireikus *ex tunc* grąžinti suinteresuotajam asmeniui pilietybę, kai jis paprašo išduoti kelionės dokumentą ar bet kurią kitą jo pilietybę patvirtinantį dokumentą.
- 43 Be to, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės teigia, kad tiek ministras, tiek kompetentingi teismai, vykstant procedūrai dėl prašymų išduoti naują pasą, pagal nacionalinę teisę turi išnagrinėti galimybę išsaugoti Nyderlandų pilietybę, atlikdami išsamų vertinimą pagal Sąjungos teisėje įtvirtintą proporcingumo principą.
- 44 Toks nagrinėjimas reikalauja įvertinti suinteresuotojo asmens individualią situaciją, taip pat jo šeimos situaciją, siekiant nustatyti, ar atitinkamos valstybės narės pilietybės netekimas, jei dėl to netenkama ir Sąjungos piliečio statuso, sukeltų pasekmių, kurios, palyginti su nacionalinių įstatymų leidėjo siekiamu tikslu, neproporcingai paveiktų įprastą jo šeimos gyvenimą ir profesinę veiklą, atsižvelgiant į Sąjungos teisę. Tokios pasekmės negali būti hipotetinės arba tikėtinos.
- 45 Vertindamos proporcingumą, kompetentingos valdžios institucijos, o prireikus ir nacionaliniai teismai turi įsitikinti, kad toks pilietybės netekimas atitinka Chartijoje garantuojamas pagrindines teises, kurių paisymą užtikrina Teisingumo Teismas, ypač teisę į pagarbą šeimos gyvenimui, įtvirtintą Chartijos 7 straipsnyje, o šis straipsnis turi būti aiškinamas kartu su pareiga atsižvelgti į vaiko interesų pirmumą, pripažintą Chartijos 24 straipsnio 2 dalyje (2017 m. gegužės 10 d. Sprendimo *Chavez-Vilchez ir kt.*, C-133/15, EU:C:2017:354, 70 punktas).
- 46 Kiek tai susiję su aplinkybėmis, kurios susijusios su suinteresuotojo asmens individualia situacija ir gali būti reikšmingos kompetentingoms nacionalinėms institucijoms ir nacionaliniams teismams atliekant vertinimą nagrinėjamu atveju, be kita ko, reikia paminėti, kad netekęs Nyderlandų pilietybės *ex lege* ir kartu praradęs Sąjungos piliečio statusą, suinteresuotasis asmuo patirtų apribojimų įgyvendindamas savo teisę laisvai judėti ir gyventi valstybių narių teritorijoje ir dėl to jam galėtų kilti sunkumų atvykti į Nyderlandus ar kitą valstybę narę, siekiant išlaikyti faktinius reguliarius ryšius su šeimos nariais, vykdyti profesinę veiklą ar imtis reikiamų veiksmų, kad galėtų vykdyti tokią veiklą. Viena vertus, taip pat svarbi aplinkybė, kad suinteresuotasis asmuo negalėjo atsisakyti trečiosios valstybės pilietybės, ir dėl šios priežasties jam taikomas Pilietybės įstatymo 15 straipsnio 1 dalies c punktas, ir, kita vertus, reikia atsižvelgti į didelę riziką, kad bus iš esmės pakenkta suinteresuotojo asmens saugumui ir jo judėjimo laisvei, nes jis nebegalėtų trečiosios valstybės, kurioje gyvena, teritorijoje pasinaudoti konsulinėmis įstaigų teikiama apsauga pagal SESV 20 straipsnio 2 dalies c punktą.

- 47 Kiek tai susiję su nepilnamečiais asmenimis, pasakytina, kad kompetentingos administracinės institucijos ar teismai, atlikdami kiekvieno konkretaus atvejo vertinimą, taip pat turi atsižvelgti į tai, kad galbūt esama aplinkybių, rodančių, jog tai, kad šis nepilnametis neteko Nyderlandų pilietybės dėl to, kad nacionalinių įstatymų leidėjas šį netekimą susiejo su vieno iš šio nepilnamečio asmens tėvų pilietybės netekimu siekiant išsaugoti vienodą šeimos narių pilietybę, neatitinka Chartijos 24 straipsnyje įtvirtinto vaiko interesų pirmumo dėl pasekmių, kurių šis pilietybės netekimas sukelia šiam nepilnamečiui, atsižvelgiant į Sąjungos teisę.
- 48 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, į pateiktą klausimą reikia atsakyti, kad SESV 20 straipsnis, atsižvelgiant į Chartijos 7 ir 24 straipsnius, turi būti aiškinamas taip, kad pagal jį nedraudžiamos valstybės narės įstatymo nuostatos, kaip nagrinėjamos pagrindinėje byloje, kuriose numatyta, kad, esant tam tikroms sąlygoms, asmenys, netekę šios valstybės narės pilietybės *ex lege* ir neturintys kitos valstybės narės pilietybės, netenka Sąjungos piliečio statuso ir su šiuo statusu susijusių teisių, su sąlyga, kad kompetentingos nacionalinės institucijos, įskaitant nacionalinius teismus, turi galimybę kiekvienu konkrečiu atveju įvertinti tokio pilietybės netekimo pasekmes ir prireikus *ex tunc* grąžinti suinteresuotiesiems asmenims pilietybę, jų prašymu išduoti kelionės dokumentą ar bet kurią kitą jų pilietybę patvirtinantį dokumentą. Atlikdami šį vertinimą, šios institucijos ir teismai privalo patikrinti, ar atitinkamos valstybės narės pilietybės netekimas, dėl kurio netenkama Sąjungos piliečio statuso, atitinka proporcingumo principą, kiek tai susiję su šio pilietybės netekimo pasekmėmis suinteresuotojo asmens ir tam tikrais atvejais jo šeimos narių situacijai, atsižvelgiant į Sąjungos teisę.
- 49 Atsižvelgiant į atsakymą į pateiktą klausimą, nėra reikalo priimti sprendimo dėl Nyderlandų vyriausybės per posėdį pateikto prašymo, kad Teisingumo Teismas apribotų priimamo sprendimo poveikį laiko atžvilgiu tuo atveju, jeigu būtų konstatuota, kad Nyderlandų teisės aktai nesuderinami su SESV 20 straipsniu.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

- 50 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusių teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (didžioji kolegija) nusprendžia:

SESV 20 straipsnis, atsižvelgiant į Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 7 ir 24 straipsnius, turi būti aiškinamas taip, kad pagal jį nedraudžiamos valstybės narės įstatymo nuostatos, kaip nagrinėjamos pagrindinėje byloje, kuriose numatyta, kad, esant tam tikroms sąlygoms, asmenys, netekę šios valstybės narės pilietybės *ex lege* ir neturintys kitos valstybės narės pilietybės, netenka Europos Sąjungos piliečio statuso ir su šiuo statusu susijusių teisių, su sąlyga, kad kompetentingos nacionalinės institucijos, įskaitant nacionalinius teismus, turi galimybę kiekvienu konkrečiu atveju įvertinti tokio pilietybės netekimo pasekmes ir prireikus *ex tunc* grąžinti suinteresuotiesiems asmenims pilietybę, jų prašymu išduoti kelionės dokumentą ar bet kurią kitą jų pilietybę patvirtinantį dokumentą. Atlikdami šį vertinimą, šios institucijos ir teismai privalo patikrinti, ar atitinkamos valstybės narės pilietybės netekimas, dėl kurio netenkama Sąjungos piliečio statuso, atitinka proporcingumo principą, kiek tai susiję su šio pilietybės netekimo pasekmėmis suinteresuotojo asmens ir tam tikrais atvejais jo šeimos narių situacijai, atsižvelgiant į Sąjungos teisę.

Parašai.